

۸۳۶۷۷ / ۱۹۰.۵!

Пролетарско
1944 г.

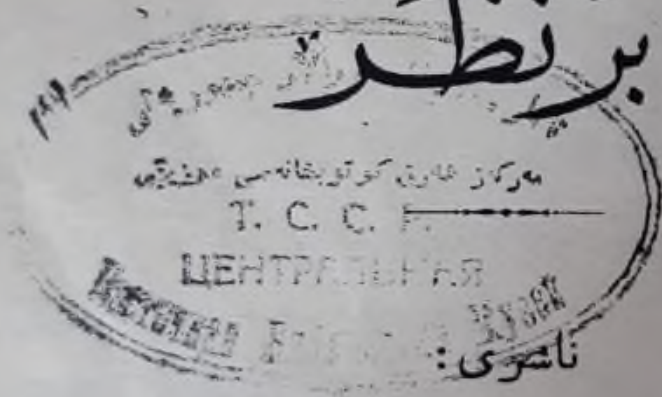
موسی بیگیف .

297

اعتقاد

39

انسانلرک
عقیده الهمیدلرینه
بر نظر

808

شرق کتابخانه سی
اورسکی .

اورنبورغه « وقت » مطبعسی .
ТИП. ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГЪ
1911

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انسانلرک عقیده الهیه لرینه بر نظر .

رحمت الهیه ، ومیبیتی حقنده سرد اولنمش برهانلر مه بر علاوه صورتنده .

در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست .
بر صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست .

حافظ از خصم خطا گفت نگیریم بر او
ور بحق گفت جدال با سخن حق نکنیم

غلام آن کلماتم که آتش انگیزد
نه آب سرد زند در سخن با آتش نیز .

گرچه منزل بس خطر تا کست و مقصد نا پدید
هیچ راهی نیست که کانرا نیست پایان غم مخور .

شو کون روسیه مسلمانلرینک احوال مدنیه سی
درجه سنه کوره الک مهم اعتبار قیلنه حق مسئله لر - شبهه
یوق - مکتب مدرسه اصلاحاری ، معارف یوللری ، اجتماعی
هم ده سیاسی حاللر ، اقتصادی کملکلر ، ملی ادبیات ، ملی مطبوعات
ملی لسان ، بازو قاعده لری کبی مسئله لر در . شو مسئله لر
بالکتر روسیه مسلمان لری ایچون گنه دگل ، بلکه عموم

عالم اسلامیت ایچونده غایت مهم مسئلهلردر. هر کس بونی بیلور. بنده شو حقیقتی آکلارم.

2 لیکن مهم مسئلهلرک اهمیت، گمان ایدرم، دیگر مسئلهلرک هیچ برینی اهمیت درجهسندن عزل ایده مز. اهمیت میداننده طاراق یوقدر. بر مسئله اهم ایسه اوبری **لا اقل مهم** اولا بیور. بر ملتک حاجتلی، قصورلی نه قدر کوب اولور ایسه، او ملت ایچون مهم مسئلهلرده او قدر کوب اولور. «شو مهم مسئله وار ایکن، براق او مسئله بی!» دیمک، بنم فکر چه، او قدر موافق بر ارشاد اولاماز. مهم مسئلهلرک بر یله زید، بر یله بکر، دیگر بر یله ده دیگر بر آدم اشتغال ایدر ایسه، احتمال، ده گوزل اولور.

3 بر فردک حیاتنده اوفرک احوال روحیهسی الک مهم الک جدی روللری اوینار ایسه، البته، ملتک حیاتنده عموماً احوال مدنیهسندده او ملتک احوال روحیهسی ده ز یاده مهم روللری اوینار. گمان ایدرم: ملتک افکار ایمانیهسی تاریخ انسانیتده غایت بیوک اثرلر براقهشدر: خرافات اعتقادیه مدنیت حرکتلرینه غایت بیوک سکنه لرو برمه مش میدر؟ دیانت ایله مدنیت آراسنده او قدر اوزون مدتلر دوام ایده کلمش معار بهلر هپ افکار ایمانیه ثمرهسی دگلمیدر؟ ملتک برینی دیگرینه اوت ایله صو کبی دشمن ایدن شی - ایمان اسمیله کوکلرده طامورلاشهش نظر دگلمیدر؟ انسانی خیر اشلرده شرلرده سوق ایدن همده خیردنده

شردن ده منع ایدن عقیده سی دگلمبدر؟
 عقیده لره شو نقطه دن نظرم جهنیل بن عقیده اسلامیه به
 اهتمام اینمش ایسه م، دیگرلر سیاسی اجتماعی ملی مسئله لرله
 اشتغال ایدرلر ایکن، بن علمی اعتقادی بر مسئله تفصیلاتیل
 اوغراشور ایسه م، گمان ایدرم، بنم سعیم عبث اولماز؛
 ملتیزک توفیاتنه سکت ویره بیلور درجه ده ضررده ویرمز؛
 بلکه عموم عالم انسانینه حسن نظری اشتمال جهنندن
 احتمال ملتیزه بیوک فائده لر ویرور.

۵ درست، «نجات عمومیه» مسئله سی «اوصاف عینی
 زائدمی؟» «علت احتیاج امکانی حدوثی؟» کبی حیات ده
 اهمیتی یوق - یا خود «علی می افضل عثمانی؟» کبی حیات
 انسانیه ده ضرری وار مسئله اولسه ایدی، او وقت بن،
 «واویلا!» باغیرانلرک فریادلرینه - «دها مهم مسئله لر
 واردر! براق او مسئله کی!» کبی سوزلرله تدبیر فلسفه سی
 ساتار مرشدلرک ارشادلرینه یا ایسه اوزینک بر ایکی
 مقاله سنه اهمیت ویروبده، ملتی حسن تمیزدن تماماً عاریدر
 گمان ایدنلرک تنبیهلرینه، یا خود «اسلام هرشیدن عالیدر؛
 فقط اهل اسلام هرشیدن!... (دوندر) کبی سوزلره جسارت
 ایدر ادیبلرک صدالرینه قولاق ویرور ایدم.

۶ لکن بیلورم: نجات عمومیه مسئله سی عالم اسلامیت
 ایچون حیات نقطه سنندن بر قدر اهمیتی وار مسئله لردندر.
 او مسئله یی شمدی میدانه آتمق، اشی قویروغندن باشلامق

دگل، بلکه اشیء باشندن انک اساسندن باشلامق اولور.
 انسانک حسی حرکتی قلبیه دماغیلهدر، انسانیتیه نظریده
 عقیده ایمانیه سیلهدر. اویله ایسه، همه عالم انسانیتیه گوزل
 بر نظری، استقبال جهتنده گوزل بر امیددی ویره بیلور
 بر مسئله هیچ بر صورتله ضرر ویره مز، او مسئله نك وقتی
 همان کلمه مش دیمک تدبیریده البته اعتباری لازم بر تدبیر
 اولاماز.

7 ایندی کله بک انسانلرک عقیده الهیه لرینه نظر مسئله سنه:
 انسانک هر حالی - سنت الهیه حکمیه - ابتدا دانه
 (اورلق) حالنده بولنوب، سوگره یاواش یاواش کمالنه
 ایرشور. هر حالک بر طفولیت دوری، برده کمال دوری
 واردر. ایکی آراده، یالکیز بر الله بیلور، نه قدر تحولات
 وجوده کلور، نه قدر عصرلر اوزار.

8 هر حال اویله اولور ایسه، انسانک عقلنده «اهندا»
 حالیده - یعنی افکار علمیه سنده همده عقیده الهیه سنک حقیقته
 و صول حالیده البته اویله اولور. انسان عقیده الهیه سنده
 دور طفولیت دن دور حقیقته طوغری حرکت ایدر ایکن،
 الله بیلور، نه قدر و نصل اعتقادلری کچر کیدر؛ لکن
 انسانک او حرکتلری، غایت آفرینقله او تقدملری هر
 حالده صراط مستقیم اوزرنده طوغری همده صحیح بر حرکت
 اولور. بر فردک عقلی صیبلک حالندن حکیمک کمالنه نصل
 استقامت اوزرنده حرکت ایدر ایسه، تمام انسانیتک عقلیده

طفولیت عقیده سندن حقیقت عقیده سنه اویله استقامت اوزرنه حرکت هم تقدم ایدر .

شوسنت الهییه فرآن کریمک متعده آیتلری ده تأیید ایدر :

(۱) هود سوره سنده (۵۶) نچی آیت کریمه ده فرآن کریم دیهش : «انی توکلت علی الله ربی و ربکم ، ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها . ان ربی علی صراط مستقیم» . شو آیت کریمه حکمنه ، شبهه یوق ، هر بر انسان داخلدر . هر بر انسانک ناصیه سی صراط مستقیم ده اولان مولی سنک قبضه اقتدارنده اولور ایسه ، بالضروره هر بر انسان صراط مستقیم ده اولور . یعنی عقیده ده دور طفولیت دن دور حقیقته حرکت ایدر ایکن هر بر انسان طوغری بولدن کبدر . اول بول حکمت الهیه اقتضاسیله انسانلره طبیعی تدریجی صورتده حرکت ایتمک ایچون رسم اولمشدر . بناء علیه دور طفولیت ایله دور حقیقت آراسنده وار اعتقادلرک هیچ بریله انسان مواخذه قیلنماق لازمدر .

(۲) «لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج ولا علی المریض حرج» . نور سوره سیله فتح سوره سنده شو آیت کریمه نازل اولوب ، مونی من حیث المعنی تأیید ایدر آیتلر فرآن کریمده بر قاچ سوره ده نازل اولمشدر . انسانلرک حاله فرآن کریمک عرفنه کوره ، ملاحظه ایده بک : «حرج» ک معناسی نه در ؟

// صوفور لاق آفصاقلق خسته لك كبی اعدار بدنیه حسبیله
 مسجده وارمق جهاده كتمك كبی آسان اشلر ، « حرج »
 اولور ملاحظه سیله شرع شریفك مسامحه سنه بناء، انسانلردن
 ساقط اولور ایسه، حقائقه اهدا كبی انسانیت عقلنه نسبتله
 غایت آغیر اشلر البته بلا شبهه نظر شریعتده حرج اعتبار
 قیلنوب، عقیده الهیه باینده همه قصورلار شرع شریفك
 مسامحه سیله عفو قیلنور . اصول دین فروع دین ایله بر
 حکمده اولوب، فروع فقهیهده شرع شریف طرفندن بدل
 اولنمش اقرار علی طریق الاولویه اصول دیندهده ثابت
 اولور . شو معنی ایله هر بر عقیده الهیه حقیقی فروع
 فقهیه حقیقی كبی لازم اولوب كلور . زیرا بندهدن خفیف
 بر عذر وجودیله خفیف بر تكلیف ساقط اولور ایسه،
 بیوك بر عذرک وجودیله دها بیوك بر تكلیفك سقوطی البته
 حکمت اقتضاسیدر . اوافق عذرلر ایله اوافق شیلری اسقاط
 ایدن شریعت ، بیوك عذرلر ایله بیوك هم آغیر شیلری
 اسقاط ایتمزسه ، او تقدیرده شرع شریفك اهمیتى قالماز ،
 وضع شریعتده غایت بیوك بر مناسبت سزلك یوز كوسترور .
 12 دنیاده انسان ایچون تعیر كبی بیوك بر حرج اولماز .
 حقائقى طلب یولنده عقل انسان ایچون تعیر كبی هر وقت
 وافع اولور بر حالتده بولنماز . تعیر عقل انسان ایچون
 الك آغیر همده الك چوق وافع اولور الك بیوك بر حرجدر .
 13 بونك اوزرینه انسانك عقلنه طاری اولور آفتلر

بلینه لار، وجودینه طاری اولور آفتلردن دها زیاده در، دها دواملی در. انسانک وجودی انسانک عقلندن دها زیاده سرعتله کمالنه واصل اولور. اما کمالنه واصل اولماق بلیه سی انسانک عقلنه غایت کثرتله عارض اولور.

14 بناء علیه، آقصالق کبی آفتلر تکالیف شرعیه سقوطنه سبب قیلنمشن ایسه، «کمالنه واصل اولاماق» کبی طبیعی همده دائمی بر آفت عقلیه «اهندا ایدمه مک» - «متعیر اولوب قالمق» کبی اک عمومی بر حرک سکوظنه البته نظر شریعتده بیوک بر سبب اولور.

15 نتیجه ده: حقایقه اهندا یولنده حرکت ایدر ایکن انسانک عقلی ناقص یا خلاف واقع اعتقادلرده بولنور ایسه، بونک ایچون انسان عندالله مؤاخذ اولماز. شو مسئلهده عالم انسانیت بر انسان کبیدر. عالم انسانیتده ظاهر اولمش ملیتلر دیانتلر - نظر ایدر ایکن انسانک عقلندن کلوب کتمش اعتقادلر کبیدر. نظر یولنده بر انسانک قصوراری، شبهه یوق، معفودر. انسانیت عالمنده ظاهر اولمش دیانتلرکده عقیده الهیهده قصورلری البته بوکا کوره معفو اولور.

16 بن عالم انسانیتده کلوب کتمش یاخود شو کونه قدر قالمش ملتاره اجمال کوز یله نظر ایدر ایسه م، فکر مه هر دفعهده «کان الناس امة واحدة. فبعث الله النبيين مبشرين و منذرین، و انزل معهم الكتاب بالعق لیحکم بین الناس

فيما اختلفوا فيه . وما اختلف فيه الا الذين اوتوه من بعد
 ما جاءتهم البينات بغيا بينهم . فهدى الله الذين آمنوا لما اختلفوا
 فيه من الحق باذنه . والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم «
 (البقره - ۲۱۳) آيت كريمة سي خطور ايدر . كيدر م ، تفسيرلري
 آفتارورم ، قناعت ويره بيله جك بر علمي بيان هيج برنده
 بولامام . تعير بليه سي قلبه ده عقمي ده استبلا ايدر . اوفاق
 شيلره قناعت ايدوب ، بويله بيوك بر آيت كريمة تفسيرينه
 جسارت ايدر اهل كلامك حاله تعجبم ز ياده اولور . تاريخ
 انسانيت ، تاريخ اديان ايله گنه تفسير قيلنه بيلور بر آيتي
 يالكز وجوه لفظيه ايله شرح ايدر اهل تفسيرك سوزلريني
 بالضروره غايت اوفاق صايار اولورم .

۱۷ شو حالك تأثيريله ، هم ده تفسيرلري آفتارمق دن
 كلمش تعبيلري ملاللري ازاله ايتمك اميديله ، توجيه ايدر م
 كوزمي عرش اجابت اولان سمايه ، طوتونورم ملاحظه
 ايتميه :

« همه انسانلر بر امت ايدى . » سوزينك معناسى نه در ؟
 ۱۸ « آز غنلق ايما ن سزلق خصوصنده بر امت ايديلر »
 معناسنده اولاماز . زيرا انسانلر ك انك اولگى آنالري آدم
 بيوك بر نبى اولوب بالالرينه انك انتدا بر حق دينى تعليم
 ايتمش ايدى .

« ايما ن ، اعتدا خصوصنده بر امت ايديلر » معناسنك ده
 اولاماز . زيرا اعتدا بولنده اولمش انسانلره نبييلر كوندورميه

بر داعی بوقدر. فی الاصل مهتدی اولمش انسانلره نبی
کوندر و ب اختلاف بلیه سی چیقارمق ده البته حکمت الهیه به

او قدر موافق دگلدر ۱۲/۷۱۱۹۶

«حق ده اختلاف ایندی لر» سوزینک معناسی نه در؟

اختلاف ایدر ایکن حق میدان ده وار ایدی می؟

اولمش ایسه، او حق نه دن عبارت ایدی؟

نبیلردن قبل او حقیقتی انسانلره کیم تعلیم ایتدی؟

تعلیم ایدن بولنمش ایسه، یا خود او حقیقتی انسانلر

اوزلری بولمشلر ایسه، نبیلره احتیاج فالورمی؟

«بینات قیامی سوکنده انسانلر «بغی» ایتمشلر»

سوزینک معناسی نه در؟

بغی ایتمک نه دن کلدی، کیم دن اولدی؟

نبیلردن قبل، بغی اولمایوب، نبیلرک ورودی سوکنده

عالم انسانیت ده بغی حاصل اولمش ایسه، او تقدیرده حکمت

الهیة اقتضاسنک تماما عکسی، اراده الهیه خلافتنه اولارق،

واقع اولمش اولمایورمی؟

«ایمان ایدنلری الله هدایت ایتدی» سوزینک

معناسی نه در؟

ایمان برکته سیله حاصل اولاق حقیقت نصل شیدر؟

شویله سو اللر ساعتلر چه بنی مشغول ایدر. جوابلرینک

تفسیرلر ده بولنماق جهتی بنی دیگر بوللره سواق ایدر.

کیدرم، او جوابلری قرآن کریمک اوزندن طلب ایدرم،

اقتدارم قدر جوابلر بولورم؛ شاد اولورم؛ فوق العاده
 ممنونیتیم بکا بر قدر چسارت و پرور. بولنمش جوابلری
 همده خصوصی فکرارمی عرض ایدرم دیگراره. رغبت ایدن
 محترم ذوات مطالعه ایدر، مدرسه طلبه لاری قرآن کریم
 مطالعه سنه عادت ایدر. بزم الک مهم مطلبمزده طلبه لراک
 اللربنه قرآن کریمی و پروب، طلبه لاری شروع و حواشی
 قارا کلق لارندن خلاص ایتمکدر.

(۳) هر بر عقیده الیه حقیقته بنم اوچنچی دلیلیم نبی
 محترم ابراهیم علیه السلام حضرتلرینک الانعام سوره سنده
 (۷۵) دن (۷۹) ه قدر بش آیت کریمه ده ذکر اولنمش
 قصه لریدر.

شو بشدن:

« وكذلك نرى ابراهيم ملكوت السماوات والارض
 وليكون من المؤمنين » (۷۵)

« فلما جن عليه الليل رأى كوكباً قال هذا ربي . فلما
 افل قال لا احب الآفلين . » (۷۶)

« فلما رأى القمر بازغاً قال هذا ربي . فلما افل قال لئن
 لم يهدنى ربي لا كونن من القوم الضالين . » (۷۷)

« فاما رأى الشمس بازغة قال هذا ربي هذا اكبر .
 فلما افلت قال يا قوم انى برى مما تشركون . » (۷۸)

« انى وجهت وجهى للذى فطرني السماوات والارض .
 وما انا من المشركين . » (۷۹)

اولگی آیت کریمه ده الله رب العالمین حضرتلری
 ذیمش: «کوکارک آیتلرینی بز ابراهیمه کوستردک، کور-
 سون ده یقین حاصل ایتسون ایچون» .

الله جل جلاله حضرتلری آیتلری کوسترمش، ابراهیم
 علیه السلام او آیتلری کورمش. کوکارک یرلرک آیتلرینی
 کوردکن صوگ، قرآن کریمک بیاننه کوره، ابراهیم علیه
 السلام علی التدریج اوچ عالی کچمش ده، عاقبت، عقیده
 الهیهنک کمالی اولان دورتنچی حاله کلمش. برنچی حال:
 بولدوزلردن برینی، تون قارا کلفنده کورمش ده «شودر
 بنم ربم!» دیمش. ایکنچی حال: نوری زیاده رک قمری
 کورمش ده «شودر بنم ربم!» دیمش.

شو ایکنچی حالک بیاننده ملاحظه قیلنه چق ایکی شی
 وارد: (۱) قرآن کریم شو عالی بیان ایدر ایکن «فلما
 جن علیه اللیل» کبی قارا کلق زماننه دلالت ایدر بر
 جمله بی ذکر ایتمه مش. نیچون؟ - بنم گمانم چه او ایکنچی
 حالده عقلک قارا کلق دن بر قدر نجاتنه اشاره ایچون.
 (۲) قرآن کریم «فلما افل قال لئن لم یهدنی ربی لا کونن
 من القوم الضالین» جمله بلیغه سیل ایکنچی حالده عقل
 ابراهیم ده طلبک، نشاطک زیاده لشمش ایدیگنه ارشاد ایتمشدر.
 یعنی جهل قارا کلفندن بر قدر نجات بولمش عقلک، حقیقتی
 طلب بولنده، نشاطی رغبتی ده زیاده اولور.

اوچنچی حال: دها بیوک دها زیاده نورلی قویاشی

کورمش ده، « یوق ! بنم ربم شودر؛ اولگی ابکی سی دگلدر. شو - دها بیوک دگلمی؟ » دیمش.

دورتنچی حال: ابراهیمک عقی اوچنچی درجه دنده یوقاری چیغوب، «انی وجهت وجهی للذی فطر السماوات والارض!» دیمش ده عقیده الهیهک کماله واصل اولمش. (۱۷) ابراهیم علیه السلام صبی لک حالندن نبوت حالنه کلنچه او اوچ حالی کچوب عقیده الهیه کمالی اولان دورتنچی حاله کلمش ایسه، انسانیتکده وحشیت حالندن اک عالی ایمان سماوی حالنه کلنچه کچمش اعتقادلری علی طریق الاولویه ابراهیمک عالی کبی اولور. زیرا اک بیوک بر نبی حقنده، قرآن کریمک اقراریل، جائز اولمش ماللر البته هر بر انسان ایچونده جائز اولور.

(۱۸) بزم شو بیانمه کوره، ابراهیم علیه السلام قصه سنده ذکر اولنمش او بش آیتک هیچ بری تاویلات هجو ملرینه هدف اولمایور. لکن اهل کلام کتب کلامیه ده «نبیلرک معصومینلری» مسئله سنده او آیتلری «هزار بی علی زعمکم» کبی تقدیرات ایله تاویل ایتمشلر.

(۱۹) بونک کبی تاویلات اهل کلامک مذہبلرینی حمایه ایتمک بابنده معقول کبی اولور ایسه ده، قرآن کریمک معجز بلا - غنلرینی هدم ایتمکلری جهتیه او بیه تاویللر هیچ بر صورتله جائز دگلدر. مذاهب کلامیه بی صافلامق خیالیله التزام اولنمش تاویلات بنم استدلاله ذره قدر ضرر ویره مز.

۳۵ اوپله تاویللی قیول ایدرسم ، بن البته گناهللی اولورم .
 قرآن کریم دیمش : «ولو انهم اقاموا التوراة والانجیل
 وما انزل الیه من ربهم لا کلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم .
 منهم امة مقتصدة . وکثیر منهم ساء ما یعملون» (المائدة-۶۶)
 یعنی : «توراتی انجیلی قرآنی - اوامر لرینی ادا ایدوب ،
 نصوص لرینی تأویل ایتمه مکله - اقامت ایتسه لر ایدی ،
 یوقاریدن ارزاق معنویه بی ، توبندن ارزاق حسیه بی
 برکتلی صورنده آلورلار ایدی . انسانلردن - اوامرک
 حدودنده نصوصک ظاهرنده وافق اولوب مقتصد اولانلری
 وارد . لکن اکثری حدودی تعدی ، نصوصی ده تأویل
 ایدرلر . «مالا ترجمه سی شودر .

۳۱ شو آیتک ارشادینه کوره ، بن قرآن کریم آیتلرندن
 هیچ برینی تأویل ایتمه مک طرفداری یم . قرآن کریمی
 اقامتک اک مهم معناسی ده تأویل ایتمه مکدر . قرآن کریمک
 اوامرینی ترک ایتمک - قرآن کریمی اقامت ایتمه مک اولور
 ایه ، نصوصلرینی ظاهرندن صرف ایتمک البته اقامت
 ایتمه مک اولو .

۳۲ قرآن کریمی تأویل - ایکی نوع اولور . بری اهل
 کلام تاویلیدرکه ، آیت کریمه اوزینک ظاهری معناسندن
 تماماً چیقار . ظاهری معناسی احتمال دائره سنده فالماز .
 ایکنچی سی : اهل تصوف تاویلیدرکه قرآن کریمک ظاهری
 معناسی ده مراد اولور ، اشاره سندن مستفاد اولان معنی ده

اراده فیلنور. شو تاویل تاویلرک اڭ گوزلیدر. اویله
تاویل ایله قرآن کریم ظاهرندن صرف اولنماز. بلکه قرآن
کریم ظاهری معناسنه حمل اولنور، ظاهرک ارشادیله
انسان اوزی ایکنچی بر معنایه مهندی اولور.

33 شو فرقی بیان ایتمک ایچون بوراده اهل تصوفک
بر تاویلرینی شاهد صورتیله نقل ایدهیم. اهل تصوفک
بیوکلرندن بری اوزینک «کلشن زار» اسملی کتابنده دیمش:

اگر مردی بیرون آی و نظر کن

هر آنچه پیشت آید زان گنر کن.

خیال آسا برو حق را طلب کن

شبی را روز و روزی را شب کن.

ستاره ماهه و خورشید اکبر

بود حس و خیال و عقل انور.

بگردان از همه ای راهرو روی

همیشه لا احب الا فلین گوی.

ترجمه سی:

34 ار ایسهک، چیق، نظر ایت، اوگسه هر نه کلور
ایسه، قناعت ایتمه، دها اوزاق کیت.

ابراهیم کبی یور، خدایی طلب ایت. تونی کون،
کوندوزی ده تون ایت.

بولدوز، آی، بیوک قویاش - : حس، خیال، عقلدن
عبارتدر.

35 ای طالب بونلارک همه سندن یوزگی دوندر! حقیقته

و صولگه قدر، نوقف ایتمه، کیت « ظاهری شیلره قناعت ایتمز، حقیقی آرام » سوزینی هر وقت سوبله .
 الانعام سورهمسنده ابراهیم علیه السلام قصه سنه مذکور آیتلری شوبله تاویل - قرآنی ظاهرندن صرف دگلدر .
 بلکه ظاهری معناسی اراده فیلمق شرطیله ایکنچی معنابه اهدا ایتمکدر . بوبله تاویل مطلوب دگل ایسه ده، ممنوعه دگلدر .

ظاهری معناسندن صرف ایتمه مک شرطیله، قرآن کریمی تاویل البته جائزدر . زیرا اوبله تاویلر عقلک دها زیاده فهمیله اهداسیله اولور . قرآن کریمک ظاهری مراد دگلدر دیمه سه لر ایدی، بز اهل کلامک تاویلرینی ده رد ایتمز ایدک، لغتک فصاحتیله نظمک بلاغتیله مستفاد اولان بر معنایی، مراد دگلدر دیمک بزم شأنمز دگلدر . قرآنک بلاغتی - یوقبار تقدیرات ایله اصلاحاتمز دن آیت کریمه لری البته مستغنی ایتمش در . « آیت تام دگل ایدی ؛ تقدیر ایتدم ده تام اولدی » دیمک، بنم گمانم جه، غایت بیوک ادب سز لکدر .

« عقیده الهیه لریک حقیقی » دعواسنده بنم ۴ نچی دلیلیم
 سورة البقره ده ۶۲ نچی آیت کریمه در :
 « ان الذین آمنوا والذین هادوا والنصارى والصابئين من آمن بالله والیوم الآخر وعمل صالحاً فلهم اجرهم عند ربهم

ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون «
من حيث المعنى ترجمه سی :

« مؤمنان، یهودیان، نصرانیان، فرشتگان یا بولدوزار
عبادت ابدی صابیلر - دعا عمومی بر عباره ایله تعبیر
اولنور ایسه - الله رب العالمین حضرتلرینه همده جزا کوننه
ایمان ایدوب، حیات حاضرده یاخشی اشلری ادا ایدر
همه انسانلر عاقبت سعادتته نائل اولورلار. »

38 شو آیت کریمهده نجاتک مداری تعیین اولنمشدر :
خیراتی امر ایدر، شروردن منع ایدر، اللہک وجودینه
ایمان، یاخشی یامان هر بر عملک جزاسی اولاجق بر کونه
ایمان. شو ایکی ایمانک، تأثیر بیله شروردن فساددن صافلا-
نوب، انسان خیراتی صالحانی اداده سعی ایدر ایسه، اشته
اویله انسان حیات استقبالیله سنده سعادت ابدیهیه نائل
اولور.

39 ایمانده رسمیت یوقدر. رسمیت کسب ایتمش ایمانک
حیات انسانیهده او قدر اهمیتیهده یوقدر. انسانی فساددن
شردن ظلمدن منع ایدوب، خیر اشلره سوق ایدن ایمان -
اشته نظر شریعتده معتبر ایمان شو بیله بر ایماندر. حیات
انسانیهده اهمیتیه اثری وار ایمان - نظر شریعتده
معتبردر. لکن حیاتده اهمیتیه یوق ایمانک نظر شریعتدهده
البته اهمیتیه یوقدر.

50 شرع شریفی ایمانی حیاتده ظاهر اولور اثر بیله

وزن ایدر . ایمان - خیالده مرتسم کلمات اسمیه دن عبارت
 دگل، بلکه عقلده قلبده رسوخ بولمش بر نوردرکه انسانی
 حیاتنده خیرات یولنه هدایت ایدوب هلاک یولندن خلاص
 ایدر .

۹۱ بویله ایمان دنیاده ملتارک برینه مخصوص دگلدر .
 کونلارک برنده انشاء الله شو سوزی دها زیاده مفید
 تفصیلاتیله بسط ایدرز .

خاتمه.

مرا مگوی که خاموش باش و دم در کش
که در چمن نتوان گفت مرغ را خاموش

فراوان گنجها در سینه دارم
اگر چه مدعی بیند فقیرم.

واعظ ما بوی حق نشنید، بشنو این سخن
در حضورش نیز میگویم، نه غیبت میکنم.

۹۱
محترم «شورا» صحیفه لرنده بنم قلمه، اهمیتی و آزمی
یوقهی، بر ایکی مسئله دایملر یله برابر نشر قیلنمش ایدی.
طبیعی او قدر بیگلر چه سطور آراسنده آکلاشیلماش
نقطه لار، حسابی یوق او قدر سوزلر اثناسنده مفهوم دگل
نکته لر البته بولنه بیلور. بوکا کوره اولسه کرکدر، بعض
جریده ستونلرنده همان همیشه غایت غریب اعتراضلر،
بولسزلفی اوزلر یزنده معلوم شکایتلر یازلامقده در.

۹۲
«رحمت الهیه عمومیتی» - «عقیده الهیه لارک حقیقی»
کبی مسئله لارک شو کونده محیطه زمانه زه کوره اهمیتلری
و آزمی یوقهی جهتی بزم آراده شمده متنازع فیه بر شی
ایسه ده، اوز مسئله لارک علمی دینی جهندن اهمیتلری،
اهمیتلر یزنده کوره ده اشکاللری البته هر بر انسانه معلوم

اولا بیلور در جہدہ واضعہ .

۶۳ اویلہ مشکل مسئلہ لری بیان ایدر ایکن ، شبہہ یوق ، قلمکدہ غایت بیوک قصور لری ، او قصور لار سببیلہ دعوی دە ، دلیل لری نی بیان دە مفہوم دگل نقطہ لار بالکمز بر دگل غایت چوق اولا بیلور . بنم او قصور لارم هر کس دن زیادہ بگا معلومدر . او جہندن توجیہ اولنمش اعتراض لری بولنور ایسہ ، اعتراف ایدرم ، گناہی بالکمز بگا عائددر . اعتراض یولیلہ بگا تنبیہ ایتمک مشقت لری نی تحمل ایدن غیرت اربابنہ قلباً تشکر ایدم دە ، اقتدارم دائرہ سنہ داخل بیاد نلری دہا سرد ایدرک بر قدر زیادہ ایضاح و برمیہ سعی ایدرم . بونگلہ بنم قصورم تدارک فیلنہ چغنه کورہ ، اک زیادہ استفادہ ایدن دە البتہ بن اوورم . او جہندن توجیہ اولنہ جق اعتراض لری فی الحقیقہ اعتراض اولمایوب ، بن اویلہ اعتراض لری ارشاد صفتیلہ کامل بر ممنونیتلہ قبول ایدرم . ۶۶ اگرده اعتراض لری یا ردیہ لری بنم دعوامنک بطلاننہ یا خود دلیل لری کمک ضعیفلیکنہ دلالت ایدر اعتراض لری اولور ایسہ ، اویلہ اعتراض لری قبول ایتمک ، حقیقت حضورندہ تأدب اقتضاسیلہ ، بگا ہم شرعی ہم طبیعی بر فریضہ در . بن ، ایمانم ایجابیلہ ، درگاہ حق دە قبلہ حقیقہ ہمہ افکارمی توجیہ ایدرک ، سجدہ ایدرم ؛ آنگلار ایسہم ہیچ بر حقیقتی انکار ایتمہم . ایکی اوچ آدم تہمت ایدر ایسہ دە ، یا او یا بو مسئلہ بی میدانہ آتمق خصوصندہ بن دە بر غرض

نفسانی بوقدر. وجدانك طهارتی نامنه شو سوزمی قبول
 ایتمه بین انسان شاید خدایك عظمتی حرمتنه شو سوزمی
 قبول ایدر. شو کونه قدر بنم طرفمدن مطبوعات عالمنه
 عرض اولنمش دورت بش مسئله ده بر فائده عمومیه بی
 کورمه مش انسان، انصاف ایدرسه، او مسئله لری لا اقل
 «الده واری صاتمق، رواجی وار متاعی بازاره قویبق»
 قاعده طبیعیه سنه بنا ایدرده، او مسئله لرك هیچ برنده بر
 غرض نفسانی بوقلغنه تسلیم ایدر.

شو ایکی نوعدن اولان اعتراضلره بنم نظرم شو بیلهدر.
 لکن جر بک لرك بعضارنده نشر اولنمش اعتراضلرك اکثری شو
 ایکی نوعدن اولما یوب، بلکه مسئله بی همده اسلامیتی یا خود
 عموماً دیانتی آکلایماقدن کلمش اعتراضلردر. اویله اعتراضلر
 بنم دعوامك بطلاننه یا بنم دلیللررك ضعیفلگنه دلالت ایتمک
 بدلنک معترضلرك جهلنه، روح دیانتدن غفلتارینه دلالت ایدر.
 ۴۶ اعتراضلرك بری بویله در:

«نجات عمومیه بی دعوی ایتمک - آمنیستیه اعلان
 ایتمکدر. ایندی بوندن صوگ هر بر انسان همه جنایتلره
 ارتکاب ایتسون، ضرری بوق دیمکدر.»
 ایکنچی سی:

«اگر نجات عمومی اولاق ایسه، او وقت اسلامیتك
 خصوصیتنده اهمیت قالماز.»
 ۴۷ بویله اعتراضلر بر عادی آدمدن چیقمش اولسه ایدی،

بن استبعاد اینمز ایدم. لکن او لگیسی بر معررک،
ایکنچیسی اسلام منبرنده خطبه او فور بر خطیبک قلمندن
نشر اولندی. شو جهندن بن او ایکی اعتراضی بر قدر
استغراب ایتدم. زیرا شو ایکی اعتراضک هر بری
عموماً روح دیانتندن و علی الخصوص اسلامیتندن تماماً غفلت
اساسنه میندر، « حیات انسانیه ده دیانتک اهمیت یوق »
فکرندن ناشیدر، دین بر نسبه در که ذره قدر اهمیت عاجله
سی یوق اعتقادندن کلهش بر فکر باطلدر.

۴۸ تأسف ایتمه مک ممکن دگلدرد: بویله باطل بر فکر
بزم بالکیز بر معرر مزده بالکیز بر خطیب مزده دگل بلکه
بزم طلبه لارک امام لارک اکثری شویله فکرده در. اسلامیت
نامی ذکر اولنور ایکن - بزم اکثریت جنتی اما دیگر
دین ناملری ذکر اولنور ایسه، جهنمی خاطرارینه آلورلار.
اسلامیتک حقیتنه جنت ایله، دیگر دینلرک بطلاننه جهنم
ایله استدلال ایتمک - مغروریت دن طوغمش بر نادانلقدرد.

۴۹ «واعظ ما بوی حق نشید، نشنو این سخن»

«در حضورش نیز میگویم، نه غیبت میکنم.»

نجاتک عمومیتی مسئله سنده هر بر جنایته ارتکاب
جوازینی کورر انسان - حیات انسانیه ده دینک ایمانک
اهمیتندن هم ده اسلامیتک اوزینه گنه مخصوص فضائلین
تماماً غافل بر آدمدر. او آدم بر قدر ملاحظه ایتسه ایدی
کورر ایدی: هر بر جنایته ارتکاب حریتی نجاتک عمومیتک

دگل، نجاتك يالگۇز بر مذهب ار بابنه انحصارنده در. نجات
 يالگۇز بگا منحصر اولاقق ايسه، او وقت بن بنم اعتقادده
 دگل انساڤارنك هر برينه: «سز ايندى اعتقادكز مذهبكز
 سببيله مؤبد صورتده معذب اولاقق سز؛ خيراتدن سزه فائده
 يوق، فنا اشركك هيچ برندن سزه ضرر يوق. براقكز خيراتي،
 فيلكز جنايتى!» ديه چك اولور ايسه م، نجاتك انحصاريني
 دعوى ايدن آدم بنم شوسوزمنى هيچ بر صورتله جرح ايدمه م.
 «ههه ملتير نجات بولاچق لار ايسه، اسلاميتك اهميتى
 قالماز» ديمش معترضدن بن سؤال ايدر م: عجباً حيات
 انساڤه ده اسلاميتك اهميت نقديه سى وارميدر؟

البتة «يوق!» ديه چك. والا- اعتراضى بگا وارد اولماز.
 اعتراضك اساسنه خلاف اولارق «اهميتى وار» ديسه، بن
 ديه بيلور م: «بيوركك، اوزكزه معلوم اولان اهميتلرينى
 بيان فيلكك، صوكره بن سزكك اعتراضكزه جواب ويرور م.»

شو ايكى اعتراض مناسبتيله بر ايكى سوز عرض
 ايدمه يم:

عالم انسانيتك ابتداسندن اسلاميتك ظهورينه قدر
 «سماوى» اولمق صفتيله كاهش دپنلركك هر برى - انسانك
 قلبنده متمكن ايمانى كك اصل بر اساس كى اعتبار ايتمه شلر.
 خصوصاً بزم اسلاميت - ايمانى انسانك دنياسى ايچون ده
 آخرتى ايچون ده كك مهم بر اساس اعتبار ايدوب، ايمانى

هر شيدن زياده مدح ايتمشد.

۵۲ اديان سماويه على العموم، ديانت اسلاميه على الخصوص
انسانك ايماننه نيچون او قدر فوق العاده بيوك اهميت و بر مش؟
انسانك حيات حاضره سيله حيات استقباليه سنده اك

بيوك اهميتى حائز اولاييله چك ايمانك حقيقتى نهدر؟

۵۳ مكتب مدرسه لرمزده ايمان ناميله تلقين اولنور شيلر حيات
انسانيه به اك اصل اساس اولاييلور در جهده اهميتى حائزميدر؟

بز بويله شيلرى ملاحظه ايتسهك ايدى، يالكز
اوزمك غفلتمزه گنه دلالت ايدر اعتراضلى نشر ايتمه
جسارت ايتمز ايدك؛ نجاتك عموميتى هر بر جنايته
ارتكابك حريتى معناسنده در ديمش اولماز ايدك؛ اسلاميتك
اهميتى نرهده در آكلار ايدك. انسانك حيات حاضره سيله
حيات استقباليه سنده عقيدلر ك اهميتى نهدر، نه جهندنر
كوستره بيلور ايسهم، بنم اك بيوك مقصدم حاصل اولور.
بونچون بن «رحمت الهيه عموميتى» «انسانلر ك عقيدده
الهيهارينه نظر» كى مسئلهلره عائد رسالهلرى نشر ايتدم.
باشلانمش بر دعوامى حد ثبوتيه ايصال ايدنجه به قدر، الله
رب العالمين حضرتلرينك عونيله، بن انشاء الله حركت ايدر م.
«والدين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا. و ان الله لمع
المحسنين» (سورة العنكبوت - ۶۹).